Ankenævnet for Forsikring

935/14-5

Den 17. marts 2014 blev i sag nr. 84.695:

xxxxx xxxxxxxxx xxxxxxxxx
xxxxxxxxxxxx xx xxxxx
xxxx xxxxxxxxx x

mod

PFA Pension
Marina Park
Sundkrogsgade 4
2100 København Ø

afsagt

k e n d e l s e :

_____

Forsikringstageren er omfattet af flere pensionsordninger i PFA med dækninger ved tab af erhvervsevne. Nærværende klage vedrører police nr. ...372. Hun klager ved sin advokat over, at selskabet har tilkendt hende midlertidig invalidepension med en dækning på 40 % og ikke 78,8 %.

Selskabet har henvist til, at forsikringsbegivenheden, erhvervsevnetabet, var indtrådt på tidspunktet, hvor forhøjelsen af procentsatsen blev aftalt og trådte i kraft.

Klagerens anden påstand er opgivet efter indbringelsen for nævnet.

Forsikringen giver ret til udbetaling af hel ydelse og fuld præmiefritagelse, hvis forsikredes erhvervsevne på grund af sygdom eller ulykkestilfælde nedsættes til mindst to tredjedele, og ret til halve ydelser og halv præmiefritagelse ved en erhvervsevnenedsættelse på mindst halvdelen.

Klageren er født i 1985.

Pensionsordningen trådte i kraft den 1/8 2008. Selskabet fremsendte i juli 2008 klagerens police. Af følgebrevet fremgår bl.a.:

2. 84.695

"**Vi kan have brug for flere oplysninger fra dig**
Vi har vedlagt en pensionserklæring, der handler om fleksjob, offentlig førtidspension og offentlig invaliditetsydelse. Hvis - og kun hvis - et af punkterne gælder for dig, beder vi dig udfylde erklæringen og sende den til os. Hvis vi får erklæringen fra dig, vil du få en ny police fra os."

Selskabet oplyser, at den 27/10 2008 blev afholdt en rådgivningssamtale, hvor klagerens dækninger på policen blev forhøjet fra 40 % til 78,8 %. Af den underskrevne aftale dateret den 27/10 2008 fremgår bl.a.:

"**Aftale om pensionsordning**

Dette er en ændring af police ...372 den 01.11.2008 foretaget af ...
...
Mulige udbetalinger (i kroner eller i procent af din løn om året)

	Basisdækning	**Individuel dækning**
Invalidepension om året *)	114.399 kr.	38,78 %"

Af det efterfølgende fremsendte pensionsbevis dateret oktober 2008 fremgår bl.a.:

"**Ved eventuel invaliditet pr. 1/11 2008**

Invalidepension indtil 1/8 2050	årligt	38,8	110.908
Solidarisk invalidepension indtil 1/8 2050	årligt	40,0	114.399

Der ydes præmiefritagelse efter gældende regler."

I marts 2009 fremsendte selskabet den nye police med forhøjelsen af dækningen. Selskabet oplyser, at der vedlagt policen var en pensionserklæring, som skulle returneres til selskabet, såfremt klageren kunne svare ja til et af punkterne på erklæringen. Klagerens advokat bestrider, at klageren har modtaget en pensionserklæring.

I juni 2009 fremsendte selskabet et pensionsbevis.

Selskabet oplyser, at det ved udgangen af juni måned 2009 modtog journaloplysninger fra et hospital. I juli 2009 modtog selskabet henholdsvis anmeldelse, oplysninger fra arbejdsgiver og lægeattest 1.

3. 84.695

I anmeldelsen oplyser klageren, at hun siden 20/8 2008 til maj 2009 har været delvist sygemeldt fra sit arbejde som back office trainee i en bank og har fået stillet diagnosen: New daily persistant headache.

Af lægeerklæringen af 1/7 2009 fremgår, at klageren lider af hovedpine, svimmelhed og kvalme, som følge efter influenza og virus på balancenerven.

Arbejdsgiveren har udfyldt et spørgeskema og vedlagt en oversigt over klagerens sygefravær. Heraf fremgår:

"

	Genoptaget arb i timer	Ferie timer	Timer i alt	
Fuldtids sygemeldt 21/8-2008 til 21/9-2008				
Uge 39	23.10	7.24	30.34	Ferie i 1 dag
Uge 40	32.39			
Uge 41	36.28			
Uge 42	37.0			
Uge 43	30.36			
Uge 44	6.24			
Uge 45	0			
Uge 46	27.57			
Uge 47	28.33			
Uge 48	24.27			
Uge 49	0			
Uge 50	0			
Uge 51	0			
Uge 52	4.18			
Uge 1	0			
Uge 2	10.38			
Uge 3	17.15			
Uge 4	18.0			
Uge 5	20.30			
Uge 6	31.56			
Uge 7	11.15			
Uge 8	18.59	7.24	26.23	Ferie i 1 dag
Uge 9	0	37.0	37.0	Ferie hele ugen
Uge 10	10.05	22.12	32.17	Ferie i 3 dage
Uge 11	9.05			
Uge 12	8.10			
Uge 13	4.45			
Uge 14	17.35			
Uge 15	9.00			
Uge 16	0			
Uge 17	3.20			
Uge 18	3.05			

Herefter fuldtids sygemeldt til d.d. (forventet varighed uvis)."

Af journalerne fra de behandlende hospitaler fra 9/12 2008 fremgår bl.a.:

"**Tidligere. sygdomme og indlæggelser**
11) 1) Ingen relevante
12) 2) Andet beskriv:
1997: Fik fjernet mandler.
2000: Whiplash skade og commotio cerebri efter trafikuheld.
2001: Depression. Sat i beh. med Cymbalta, som hun er trappet ud af på 2½ år siden.

13) **Aktuelle sygehistorie**
Er kendt med tendens til spændingshovedpine fra tidl.
Oplever for 4 mdr. siden influenza lign. sympt. Feberfølelse samt begyndende hovedpine og svimmelhed. Hovedpinen er kontinuerlig bilat., er moderat til svær intensitiv og intermitterende kvalme og vekslende foto- og fonofobi. Pt. måtte holde sengen den 1 måned efter influenza og tog fra København til moderen i Århus for at blive passet, da hun ikke var i stand til at klare sig selv. .
Er set af privatpraktiserende neurolog i ... for 3 mdr. siden og man fandt ingen neurologiske udfald.
Fik foretaget MR skanning af cerebrum + angio, september i ..., som viser normale forhold (kopi af beskrivelse er vedlagt). Henvises af e.l. aktuelt, da hovedpinen ..... Har forsøgt div. analgetika i form Dolol, ...gesic, Kodamin som pt. har taget dagl., dog uden effekt. Tager aktuelt Tramadol 150 mg x 2. Pinex 1 g x 3-4 dagl. og oplever heller ikke meget effekt af dette. Svimmelheden er aktuelt forsvundet. Har i øvrigt ingen nytilkomne neurologiske sympt.
...
40) **Konklusion**
23 årig kvinde kendt med tendens til spændingshovedpine og har været til beh. for det indtil sommeren 2008. Igennem 4 mdr. moderat til svær kontinuerlig hovedpine. Opstartet efter influenza episode. Har haft. svimmelhed som øre-næse-hals-læge har tolket som virus på balancenerve, dette er nu aftaget. Har for 3 mdr. siden været til privatpraktiserende neurolog i ..., hvor man ikke fandt nogen neurologiske udfald. Fik foretaget MR-skanning af cerebrum med angiosekvens som er normal (se vedlagte kopi af beskrivelsen).
Pt. har dagl. hovedpine og tager dagl. analgetika; pinex og Tramadol.
Pt. har formentlig en blanding af spændingshovedpine og analgetikainduceret."

Den 13/11 2009 tilkendte selskabet halve midlertidige ydelser til arbejdsgiveren fra udløb af karensperiode på tre måneder den 20/11 2008 og frem til 1/10 2009.

Selskabet modtog herefter to 'Lægeattester II' udfyldt af de to behandlende hospitaler. I de to attester blev det skønnet, at klageren kunne arbejde ca. 4 timer dagligt

I brev af 24/11 2010 meddelte selskabet, at det vurderede, at klagerens generelle erhvervsevne ikke var nedsat med mindst halvdelen.

Klageren var ikke enig i selskabets afgørelse og klagede gentagne gange over afgørelsen. Selskabet fastholdt afgørelsen i breve af 17/1 2011, 22/8 2011, 17/11 2011.

I forbindelse med selskabets genbehandling af sagen indhentede selskabet speciallægeerklæring fra speciallæge i psykiatri. Af erklæringen dateret den 9/3 2012 fremgår bl.a.:

"**Medicin:**
Har tidligere prøvet talrige antidepressiva, Amitriptylin i dosering fra 10 til 50 mg, Cymbalta 30 mg tidligere med god effekt, aktuelt er patienten forsøgt opstartet med svære bivirkninger til følge. Citalopram 10 mg fra 10.01.2012.
Får Primperan 10 mg stigende til 20 mg ved kvalme.
Diclon 75 mg samt Diclofenac Rapid 50 mg ved hovedpine. Har tidligere fået Dolol, Tramadol og andre smertestillende midler mod hovedpinen uden den store effekt, ligeledes fået migrænemidler og muskelafslappende midler, heller ikke med effekt.
...
Objektivt psykisk:
Patienten er vågen, klar og orienteret, er en stor del af samtalen noget forbeholdende, og når samtalen falder på svære situationer både i hendes liv tidligere, men også aktuelt, er patienten grædende og tydeligvis trist og forpint. Det psykomotoriske tempo er langsomt, tankeindholdet er præget af håbløshed, automatiske negative tanker og med en tendens til at se problemstillinger frem for potentielle muligheder. Patienten er tydeligvis forpint, ikke psykotisk. Forsvarsmekanismer er tilbagetrækning skiftende med udadprojektion. Fremtræder aktuelt ikke akut suicidal.

Diagnose:
DF43.0 migræne uden aura.
New daily pesistent headache.
DF33.2 periodisk depression aktuelt af moderat til svær grad.

Konklusion:
Det drejer sig om 26-årig kvinde, der har haft en opvækst med flere svære psykosociale traumer, bl.a. manglende kontakt til faderen samt langvarig mobning i skolen. Patienten udviklede allerede i 15 års alderen svær depressiv tilstand, som blev behandlet ved såvel psykolog som psykiater, mens hun boede i ..., og patienten havde under dette forløb en periode med alvorlig spiseforstyrrelse, fik med god effekt antidepressiva. Patienten kom sig i løbet af 7 år ifølge hendes egne angivelser, idet der ikke eksisterer sagsakter tilbage fra den tid. Patienten oplevede sig selv her efter særdeles velfungerende, var social og udadvendt, roede på eliteplan og tog 2årig uddannelse som finansøkonom, hvorefter hun blev ansat i ... Her ophørt med sin medicinske behandling og fik i forbindelse med en virusinfektion efterfølgende svær hovedpine, som debuterede eftersommeren 2008. Patienten har siden dagligt lidt af hovedpine og har fået konstateret migrænelignende hovedpine 'New daily persistent headache' og denne er forsøgt behandlet multipelt såvel på Hovedpinecentret i ... som hos diverse fysioterapeuter, kraniosakralterapeut og lignende, samt på ...s Neurologiske afdeling. Patienten er forsøgt sat i medicinsk behandling og har været medicineret indenfor alle antidepressive kategorier, men de senere år med svære bivirkninger til følge. Det er således ikke på noget tidspunkt lykkedes at etablere en sufficient medicinsk behandling gennem de senere år, og patienten har på trods af de mange behandlingstiltag ikke længerevarende bedring i tilstanden siden 2008. Patienten er nu henvist til Liaisonpsykiatrisk Enhed og netop indkaldt

til behandlingsforløb der m.h.p. smertetaklingskursus samt evt. opstart af fornyet antidepressiv behandling. Hvorvidt dette vil gavne patientens funktionsevne er særdeles usikkert, idet hun dels tidligere, men også aktuelt, har haft alvorlig og svært nedsat funktionsevne på baggrund af kombinationen af den psykiske lidelse samt den kroniske smertetilstand. Det må formodes, at tilstanden lindres en smule og måske bedrer patientens livskvalitet, men det er ikke sandsynligt, at tilstanden vil ændre patientens svært nedsatte funktionsniveau væsentligt. Man kan ikke anbefale yderligere behandlingstilbud end de allerede iværksatte. Der er ikke indikation for yderligere undersøgelser. Det er ikke sandsynligt, at patienten vil kunne genetableres i noget erhverv på arbejdsmarkedet indenfor overskuelig tid, idet hun aktuelt er for syg dertil. Patientens tilstand søges aktuelt afhjulpet på en højtspecialiseret afdeling, og man må afvente effekten af en sådan intervention. Patienten er informeret om den behandling der kommer til at foregå på Liaisonpsykiatrisk Enhed, samt om at den formentligt vil kunne give hende en noget bedret livskvalitet, og ligeledes er det anbefalet, at hun trods de voldsomme bivirkninger, atter i denne specialafdeling forsøges langsomt startet i antidepressiv behandling, idet hun aktuelt har en særdeles svært nedsat funktionsevne og livskvalitet, og at denne selvfølgelig med alle midler bør søges bedret. Patienten er grundlæggende særdeles skrøbelig, og tilstanden har hos denne patient en dårlig prognose."

Af underretningsbreve fra klagerens kommune fremgår, at klagerens arbejdsgiver indtil udgangen af juli 2010 modtog sygepengerefusion fra kommunen, hvorefter klageren den 1/8 2010 fratrådte sin stilling.

Ved brev af 31/7 2012 vurderede selskabet, at klagerens erhvervsevne var midlertidig nedsat til en tredjedel eller mindre, og at hun derfor var berettiget til invalidepension frem til 1/10 2013. Videre anførte selskabet i vedlagte oversigt vedrørende denne police:

"**Vi udbetaler invalidepension**
Du får invalidepension fra den 1. august 2010, hvor du fratrådte dit tidligere arbejde.

Ud fra dine oplysninger har vi vurderet, at din erhvervsevne allerede var nedsat med halvdelen eller mere, da du forhøjede din dækning fra 40% til 80% af din gage den 1. november 2008. Du er alene berettiget til den dækning du havde på tidspunktet for din erhvervsevnenedsættelse."

Klageren rettede telefonisk henvendelse til selskabet, hvortil selskabet i brev af 28/8 2012 anførte:

"Tak for behagelig telefonsamtale den 3. august 2012 med din kæreste.

Som vi skrev i brev af den 31. juli 2012, var din helbredsmæssige erhvervsevne allerede nedsat med halvdelen eller mere den 27. oktober 2008, hvor du anmodede om forhøjelse af din dækning ved invaliditet, og den 1. november 2008, hvor din dækning blev forhøjet i overensstemmelse med din anmodning.

Havde du fortalt os om din helbredsmæssige erhvervsevnenedsættelse, ville vi ikke have givet dig lov til at forhøje invalidedækningen. Vi vil derfor nu, som det fremgår af vores brev af 31. juli 2012, nedsætte dækningen til dens oprindelige størrelse (40 % af din dækningsgivende løn).

Udbetaling af invalidepension til din arbejdsgiver
Selvom, du aldrig har været berettiget til en invalidedækning på 80 % af din løn, har din arbejdsgiver ikke haft mulighed for at undersøge hvor meget din dækning ved tab af erhvervsevne reelt udgør, hvorfor din arbejdsgiver har været i god tro i forbindelse med modtagelsen af den fejlagtige udbetaling svarende til 80 % af din løn.

For at vi kan kræve, at din tidligere arbejdsgiver tilbagebetaler den for meget udbetalte invalidepension, skal din arbejdsgiver være i ond tro ved modtagelse af udbetalingen. Da dette ikke er tilfældet, kan vi ikke kræve det for meget udbetalte tilbage, uanset at du aldrig har været berettiget til en invalidedækning på 80 % af din løn."

Videre anførte selskabet i brev af 28/9 2012:

"Jeg skal nu vende tilbage med et svar på din kærestes spørgsmål om den police, som du modtog efter, at du forhøjede din invalidedækning.

Jeg skal beklage den sene besvarelse, men jeg har været nødt til at vende dit spørgsmål med vores juridiske afdeling.

Forbeholdsteksten på policens side 2 vedrører den standard invalidedækning, du fik ved din ansættelse pr. 1. august 2008 (40 %). Teksten siger altså noget om, under hvilke omstændigheder du ikke har ret til denne standard invalidedækning hos os. Forbeholdsteksten er den samme, som fremgår af din oprindelige police af juli 2008.

At du ikke er berettiget til den forhøjede invalidedækning følger således ikke af forbeholdsteksten på policens side 2, men af almindelige grundsætninger indenfor forsikringsretten. Det er ikke muligt at ændre en forsikring, når forsikringsbegivenheden - i dit tilfælde erhvervsevnenedsættelsen - er indtrådt."

Klageren har herefter ved sin advokat indbragt sagen for Ankenævnet for Forsikring og her til i brev af 2/7 2013 anført:

"Som advokat for [klageren] (herefter forsikringstager) skal jeg herved klage over PFA Pensions (herefter PFA) afgørelse af 31. juli 2012 om:

- At tilkende forsikringstager ret til midlertidig invalidepension på 40 % i stedet for 80 %.
  ...

Det af forsikringstager påståede krav vedrører udbetaling af invalidepension i henhold til forsikringspolicenummer ...372-0 **(bilag ...).**

1. Indledende bemærkninger

Den 1. august 2008 tiltrådte forsikringstager en stilling i ... og blev som følge af ansættelsen omfattet af ...s pensionsaftale med PFA. Pr. 1. august 2008 havde forsikringstager en dækning på 40 % i tilfælde af nedsat erhvervsevne.

8. 84.695

Den 20. august 2008 blev forsikringstager sygemeldt - først med influenza, herefter med svimmelhed og til sidst trykkende hovedpine. Lægerne mente, at der var tale om en virus på balancenerven.

... og PFA pressede på trods af sygemeldingen på, for at få et møde i stand omkring forsikringstagers firmaordning hos PFA. Der skulle holdes et rutinemæssigt møde inden for en vis tid efter ansættelsens start.

Mødet blev afholdt den 27. oktober 2008 med deltagelse af forsikringstager og PFA's rådgiver ... På dette møde blev pensionsordningen gennemgået, og invalidepensionsdækningen blev forhøjet pr. 1. november 2008 fra de oprindelige 40 % til 80 %. Betingelserne blev ikke ændret. Der henvises desuden til afsnit 3.

Forsikringstagers virus på balancenerven forsvandt i november 2008.

I april 2009 fik forsikringstager - efter langvarig sygemelding og diverse undersøgelser - stillet diagnosen 'New Daily Persistent Headache' af ledende overlæge ... fra Dansk Hovedpinecenter, ... New Daily Persistent Headache er en kronisk hovedpine, som ikke kan behandles.

Den 1. august 2010 fratrådte forsikringstager sit arbejde i ..., idet der ikke var udsigt til, at arbejdet kunne genoptages.
...
3. Er forsikringstager berettiget til 40 % eller 80 % i midlertidig invalidepension?

Da forsikringstager den 1. august 2008 tiltrådte stillingen hos ..., blev hun automatisk omfattet af aftalen med PFA og fik tilsendt policen i bilag ...

Den 27. oktober 2008 blev der som nævnt afholdt møde mellem forsikringstager og PFA's rådgiver. Rådgiveren vidste, at forsikringstager var sygemeldt med en virus på balancenerven og spændingshovedpine. Rådgiveren foreslog på mødet, at dækningen, som det var standard, blev forhøjet fra 40 til 80 %, og at der blev lavet nogle øvrige standardmæssige justeringer af pensionsaftalen. Forsikringstager accepterede forslagene. Rådgiveren oplyste, at der ikke skulle afgives nye helbredsoplysninger, når forhøjelsen skete inden for 3 måneder efter aftalens opstart.

Efter mødet modtog forsikringstager et brev af oktober 2008 **(bilag ...).** Det fremgår af brevet, at der fremsendes et pensionsbevis, som er et uddrag af police ...372-0. Pensionsbeviset er vedlagt som **bilag ...**

Det fremgår bl.a. af pensionsbeviset, at der ved invaliditet pr. 1. november 2008 udbetales årligt 38,8 % af grundudbetaling i % af indkomst i invalidepension og 40 % i solidarisk invalidepension.

I afsnittet om 'Forbehold for dækninger af invaliditet/tab af erhvervsevne/død' på side 2 fremgår bl.a. følgende:

> *'Hvis din erhvervsevne allerede inden den 1/8 2008 var nedsat på grund af sygdom eller ulykke som beskrevet i din police og dine betingelser, er du ikke dækket ved invaliditet/tab af erhvervsevne og kan ikke få præmiefritagelse.*
> *...*

Vi gør opmærksom på, at dine forsikringsdækninger også er baseret på tidligere helbredsoplysninger og/eller pensionserklæringer.'

Der er ikke tvivl om, at forsikringstagers erhvervsevne pr. 1/8 2008 ikke var nedsat på grund af sygdom mv.

Med brevet af 31. juli 2012 om tilkendelse af midlertidig invalidepension (bilag ...) fulgte nye policeoversigter. Det fremgår af 'Oversigt - police ...372', at PFA har vurderet, at forsikringstagers erhvervsevne allerede var nedsat med halvdelen eller mere, da hun forhøjede dækningen fra 40 % til 80 %, og at hun derfor ikke er dækket af 80 %-dækningen, hvorfor der fremsendes en ny police, så hun kan se, hvordan hun er dækket (eller rettere, hvordan PFA mener, hun er dækket).

Dette er forsikringstager uenig i, og hun rettede derfor telefonisk henvendelse til PFA umiddelbart efter.

PFA besvarede henvendelsen ved brev af 28. august 2012 **(bilag ...)**
...
Forsikringstager rettede henvendelse til PFA den 29. august 2012, som PFA besvarede ved brev af 30. august 2012 **(bilag ...)** og brev af 28. september 2012.
...
3.1. Brevet af 28. august 2012 (bilag ...)

Det er tilsyneladende PFA's opfattelse, at forsikringstagers helbredsmæssige erhvervsevne allerede nedsat med halvdelen eller mere den 27. oktober 2008, jf. brevet af 28. august 2012.

I oktober 2008 var forsikringstager sygemeldt med en virus på balancenerven og spændingshovedpine. Ingen kendte de langsigtede konsekvenser heraf og ingen kan med sikkerhed sige, at der er sammenhæng mellem virus på balancenerven/spændingshovedpine og forsikringstagers efterfølgende sygeforløb. Det bestrides derfor, at der var en helbredsmæssig erhvervsnedsættelse allerede i oktober 2008.

PFA kendte fuldt ud forsikringstagers tilstand, da dækningen blev forhøjet. Forhøjelsen skete standardmæssigt og på opfordring fra PFA. Da der var tale om en standardmæssig forhøjelse, skulle der i henhold til forsikringsbetingelserne ikke afgives nye helbredsoplysninger. Dette har dog ingen relevans, idet PFA fuldt ud var bekendt med forsikringstagers aktuelle helbred på dette tidspunkt. Forsikringstagers helbredstilstand og sygemelding blev drøftet både forud for mødet og på selve mødet. Der er på ingen måde tale om, at forsikringstager har tilbageholdt oplysninger for PFA.

Det bestrides desuden, at vurderingen af forsikringstagers helbred skal foretages på baggrund af datoen 27. oktober 2008. Det er forsikringstagers opfattelse, at vurderingen skal foretages pr. 1. august 2008, jf. pensionsbevisets ordlyd (bilag ...).

3.2. Brevet af 28. september 2012 (bilag ...)

PFA's fortolkning af forbeholdsteksten (bilag ...) har ikke støtte i ordlyden. Det fremgår ikke af ordlyden, at vurderingen er forskellig afhængig af, om der er tale om 'invalidepension' eller 'solidarisk invalidepension'. Dette må derfor have formodningen imod sig.

Derimod er overskriften formuleret generelt og hedder 'Forbehold for dækninger ved invaliditet/tab af erhvervsevne/død.' Der er altså ingen sondringer mellem de to typer af invalidepension. Pensionsbeviset inkl. forbeholdsteksten blev netop fremsendt i forbindelse med ændringen, og forbeholdene må derfor også vedrøre ændringen, medmindre andet udtrykkeligt fremgår.

Forsikringstager er ikke enig i, at det følger af 'almindelige grundsætninger indenfor forsikringsretten', at forsikringstager ikke er berettiget til at forhøje invalidedækningen under de givne forhold. PFA har udtrykkeligt valgt, at det er et andet tidspunkt, der skal lægges til grund, og det er PFA - som koncipist - naturligvis bundet af. PFA oplyste til forsikringstager, at forhøjelse inden 3 måneder kunne ske uden afgivelse af nye helbredsoplysninger. Dette er formentlig begrundet i administrative hensyn.

Derudover har PFA ikke dokumenteret, at forsikringsbegivenheden var indtrådt i oktober 2008. Det efterfølgende forløb fra 2009-2012 (jf. afsnit 2), hvor PFA ikke ville anerkende netop, at forsikringsbegivenheden var indtrådt, støtter i høj grad dette. Endeligt har PFA været fuldt ud bekendt med forsikringstagers helbredsmæssige tilstand på forhøjelsestidspunktet og har ikke bedt om yderligere oplysninger.

Det er ikke lykkedes forsikringstager og PFA at opnå enighed om, hvorvidt forsikringstager er berettiget til dækningen på 40 % eller 80 %."

Selskabet har i svarbrev af 19/7 2013 til nævnet anført:

"**PFA Pensions begrundelse for at fastholde afgørelsen om en dækning på 40 procent**

Forsikredes police nr. ...372 trådte i kraft den 1. august 2008, og hun sygemeldte sig fra sit arbejde omkring den 20. august 2008, jfr. anmeldelse af den 6. juli 2009 (bilag ...).

Den 27. oktober 2008 blev afholdt en rådgivningssamtale, hvor forsikredes dækninger blev forhøjet fra 40 pct. til 78,8 pct. Det fremgår af aftale underskrevet samme dato (bilag ...)**,** at aftalen skulle træde i kraft den 1. november 2008.

- *Det følger af det i forsikringsretten almindeligt gældende princip om skadevirkning, at man ikke kan forsikre sig imod en skade, som allerede er indtruffet. Det er i den forbindelse PFA Pensions vurdering, at det er afgørende, hvordan forsikredes erhvervsevne var på det tidspunkt, hvor ændringen i dækningerne ifølge aftalen skulle træde i kraft, dvs. pr. den 1. november 2008. Det fremgår af kendelse afsagt af Ankenævnet for Forsikring i sagen AKF 69.854, hvor Ankenævnet bl.a. udtalte: 'Efter almindelig anerkendte forsikringsretlige regler kan klageren ikke opnå erstatning for en skade, der allerede var indtruffet, inden forsikringen trådte i kraft. At selskabet har undladt at anføre reglerne herfor i aftalen, kan ikke føre til et andet resultat.'*

Forsikredes advokat henviser til, at der af pensionsbeviset udskrevet samme dato som rådgivningssamtalen fremgår, at det er afgørende om erhvervsevnen var nedsat inden den 1. august 2008.

- *At datoen den 1. august 2008 fremgår af pensionsbeviset skyldes, at der ikke er tale om en ny police, men om et pensionsbevis. Da der er tale om en væsentlig ændring i dækningerne, skal dette udløse en ny police. En sådan blev fremsendt i marts 2009 (bilag ...) og var vedlagt en pensionserklæring, hvori det fremgik at det afgørende tidspunkt i forhold til forsikredes erhvervsevne var den 1. februar 2009. Denne dato er*

en fejl, der skulle have stået den 1. november 2008. PFA Pension har aldrig modtaget pensionserklæringen retur fra forsikrede.

Forsikredes advokat gør gældende, at der var tale om en standardmæssig forhøjelse af dækningerne, som ikke krævede afgivelse af helbredsoplysninger og at PFA Pension i øvrigt var bekendt med forsikredes helbredstilstand.

- *PFA Pension gør opmærksom på, at det er almindelig praksis at afholde rådgivningssamtaler med forsikrede inden for 6 måneder efter tegningstidspunktet. Det er en almindelig del af rådgivningen at spørge, om forsikrede er interesseret i at forhøje sine dækninger. Der kræves ikke helbredsoplysninger ved en forhøjelse af dækningerne inden for de 6 måneder, med mindre der er tale om en tilstand, som allerede nedsætter erhvervsevnen med halvdelen eller mere. Såfremt erhvervsevnen er nedsat med halvdelen eller mere gælder ovennævnte princip om skadevirkning.*

- *Det kan i den forbindelse oplyses, at det ikke er muligt at tage stilling til erhvervsevnen alene ud fra en samtale, og at det derfor ikke er pensionsrådgiverens rolle at tage stilling til om forsikrede pga. sit helbred kan øge sine dækninger. Vurderingen af erhvervsevnen foretages konkret ud fra lægelige oplysninger, en vurdering som normalt foretages, når pensionserklæringen modtages retur i PFA Pension.*

Arbejdsgiver oplyser i juli 2009 (bilag ...), at forsikrede i 2008 har arbejdet 6,24 timer i uge 44 og 0 timer i uge 45, 27,57 timer i uge 46, 28,33 timer i uge 47, 24,27 timer i uge 48 og 0 timer i uge 49-51. I uge 52 har hun arbejdet 4,18 timer og i uge 1 i 2009 har hun arbejdet 0 timer. Den 27. oktober 2008, hvor rådgivningssamtalen fandt sted og den 1. november 2008, hvor forsikredes dækninger blev hævet til 78,8 pct. lå begge i uge 44, hvor forsikrede arbejdede 6,24 timer.

- *Det er PFA Pensions vurdering, at det samlet set lave timetal i perioden afspejler forsikredes nedsatte erhvervsevne på det tidspunkt, hvor dækningerne blev ændret.*

Af journal fra egen læge modtaget i juni 2012 (bilag ...) fremgår, at forsikrede den 25. august 2008 henvender sig til vagtlægen med kvalme, svimmelhed, hovedpine og diarre på 5. døgn. Vagtlægen skriver en recept på Primperan mod kvalme.

Den 26. august kontakter forsikrede igen vagtlægen og det fremgår, at hun har kontaktet egen læge samme dag og dagen før. Hun har kvalme, diarre, hovedpine og er svimmel. Hun føler at der er sket en forværring, er udtalt svimmel og kan ikke holde balancen. Der aftales vagtlægebesøg i forsikredes hjem.

Den 29. august 2008 indlægges forsikrede i nogle timer pga hovedpine.

Den 9. september 2008 ses forsikrede akut hos praktiserende læge pga. svær hovedpine. Det fremgår at hovedpine og svimmelhed har været stigende igennem forløbet. Hovedpinen er holocephal og kontinuerlig om end den veksler lidt. Svimmelheden er også mere eller mindre konstant og der er kvalme og dårlig balance. Forsikrede prøver at være lidt oppe men må holde sengen det meste af tiden. Hun har måttet tage fra ... og hjem til moderen i ... for at blive passet, da hun er ude af stand til at klare sig selv. Objektivt virker forsikrede alment dårlig. Hun bevæger sig forsigtigt og lidt usikkert. Der er lette rykvise øjenbevægelser, men ikke egentlig nystagmus. Der er ingen tremor eller dysartri. Der er let dysmetri ved finger-næse-forsøg og knæ-hæl-forsøg. Der er i øvrigt ingen lateraliserede neurologiske udfald på ekstremiteterne.

Der bestilles MR-scanning af cerebrum plus angio, mhp om der er tale om en organisk hjernelidelse. Lægen forsøger at få en tid i ..., hvor der er 1 uges ventetid og prøver desuden af få forsikrede ind på et afbud. Han noterer, at hvis forsikrede får det værre, må hun indlægges på sygehus.

Det fremgår af journalnotat fra konsultation den 17. september 2008, at MR-scanning af cerebrum med angiografi af den 11. september 2008 viser normale forhold. Forsikrede har angiveligt lige megen hovedpine og tilstanden har ikke ændret sig hverken til det værre eller bedre. Hun vil nu tilbage til ...

Af journalnotat af den 29. oktober 2008 fremgår, at ved Dix-Hallpike (testmetode) er der subjektivt mest vertigo (drejende øjenbevægelser) mod højre, men også lidt mod venstre, hvor der ses kortvarig nystagmus (små dirrende og ufrivillige bevægelser med øjenæblerne) uden det er muligt for undersøgeren at bedømme kort eller lang fase.

Den 19. november 2008 henvises forsikrede til sygehus. Det fremgår, at forsikrede efter influenza 3 måneder tidligere kort efter udviklede stærk hovedpine ledsaget af vertigo (drejende øjenbevægelser) nærmest labyrintær og kvalme. Der har ikke været effekt af Primperan (middel mod kvalme), Marzine (middel mod bl.a. svimmelhed) eller forskellige smertestillende lægemidler. Hun må ofte sygemelde sig fra sit arbejde. Det fremgår, at der er tale om et kompliceret sygdomsbillede, hvor et psykogent element gør sig gældende i form af tristhed og opgivenhed.

- *Det er PFA Pensions vurdering, at de lægelige oplysninger om forsikredes helbred i perioden omkring den 1. november 2008 sammenholdt med oplysningerne fra arbejdsgiver om hvor mange timer forsikrede arbejdede dokumenterer, at forsikredes erhvervsevne den 1. november 2008 var nedsat med mere end halvdelen. Det er derfor vores vurdering, at der er skadevirkning dels i forhold til stigningen i dækningerne på police ...372, og dels i forhold til præmiefritagelsen på police ...373, som havde tegningsdato den 1. november 2008 og dennes efterfølger police ...151.*

I starten af oktober 2009 blev forsikrede undersøgt af speciallæge i neurologi ..., Rigshospitalet (forsikredes bilag ...). Det fremgår af speciallægeerklæringen, at forsikrede på tidspunktet for erklæringen er i stand til at arbejde 20 timer om ugen, speciallægen tilråder at man fastholder arbejdstiden på de 4 timer om dagen, indtil den muskulære hovedpinetilstand er remitteret.

- *Ud fra disse oplysninger, er det PFA Pensions vurdering, at forsikredes erhvervsevne fra omkring starten af oktober 2009 og i en periode herefter ikke længere var nedsat med halvdelen eller mere.*

Ved afgørelse af den 13. november 2009 (forsikredes bilag ...) tilkendte PFA Pension fra police ...372 halv invalidepension fra udløbet af 3 månederskarensen dvs. fra den 20. november 2008 og frem til den 1. oktober 2009, hvor forsikrede måtte forventes at kunnet arbejde mere end halv tid. Udbetalingerne skete til forsikredes arbejdsgiver. Tilsvarende blev ydet halv præmiefritagelse fra den 1. december 2008 og frem til den 1. oktober 2009.
...
Konklusion

PFA Pension skal på denne baggrund fastholde, at forsikrede ikke er berettiget til den forhøjelse af dækningerne som blev aftalt ved rådgivningssamtale af den 27. oktober 2008."

Selskabets svarbrev har givet klagerens advokat anledning til i brev af 11/9 2013 at fremkomme med følgende bemærkninger:

"**Pensionserklæringen (bilag ...)**

Forsikringstager har aldrig modtaget pensionserklæringen dateret 1. februar 2009 til underskrivelse. Det er noteret, at dateringen af brevet 1. februar 2009 beror på en fejl, og at datoen rettelig skulle være 1. november 2008.

Hvis forsikringstager skulle have udfyldt pensionserklæringen den 1. november 2008, ville forsikringstager ikke have sat kryds ved nogen af punkterne, hvorfor forsikringstager heller ikke skulle have returneret erklæringen, jf. instruksen i erklæringen:

> *'Hvis - og kun hvis - et af punkterne gælder for dig, beder vi dig udfylde erklæringen og sende den til os.'*

Erklæringen har således ingen betydning for sagens afgørelse.

Er forsikringstager berettiget til 40 % eller 80 % i midlertidig invalidepension?

Det kan udledes af forsikringsbetingelserne for invalideydelse og præmiefritagelse § 1 (bilag ...), at forsikringsbegivenheden er nedsættelse af erhvervsevne på grund af sygdom eller ulykkestilfælde. Erhvervsevnen skal være nedsat med halvdelen for halv dækning og med 2/3 for fuld dækning.

I kendelse afsagt af Ankenævnet for Forsikring i sagen AKF 69.854 fastslås det vedrørende skadevirkningstidspunktet, at

> *'Forsikringsbegivenheden ved erstatning for et nærmere angivet tab af erhvervsevne er efter nævnets opfattelse det tidspunkt, hvor erhvervsevnetabet når den i forsikringsbetingelserne angivne størrelse - også kaldet skadevirkningsprincippet.'*

Det er ubestridt, at betingelserne for fuld dækning først indtræder med virkning fra den 1. august 2010.

PFA gør gældende, at skadevirkningen allerede var indtruffet den 1. november 2008, og at klager derfor ikke efter skadevirkningsprincippet kunne opnå yderligere forsikringsdækning fra denne dato.

Det er uden betydning, om sygdommen eller årsagen til sygdommen var indtruffet inden forsikringen trådte i kraft. Det afgørende for forsikringsbegivenheden er skadesvirkningstidspunktet, som først indtrådte langt senere, nemlig den 1. august 2010.

Forsikringstager var i oktober 2008 sygemeldt med en virus på balancenerven og spændingshovedpine. Ingen kendte de langsigtede konsekvenser heraf, og ingen kan med sikkerhed sige, at der er sammenhæng mellem virus på balancenerven/spændingshovedpine og forsikringstagers efterfølgende sygeforløb, hvor der i april 2009 blev stillet diagnosen *New Daily Persistent Headache.*

Ikke engang forsikringsbetingelsernes krav om nedsættelse af erhvervsevnen med halvdelen var opfyldt i perioden 1. oktober 2009 - 1. august 2010. Først herefter blev erhvervsevnen nedsat i et sådant omfang, at forsikringsbegivenheden var indtruffet

Det fremgår af sagens akter herunder lægeerklæringen af 9. marts 2012 fra speciallæge i psykiatri, ..., at forsikringsbegivenheden er udløst af en kombination af lidelsen *new daily persistent headache* samt en moderat til svær depression. Kombinationen af disse lidelser indtrådte først fra den 1. august 2010 og har medført en svær nedsættelse af forsikringstagerens funktionsevne. I marts 2012 fik forsikringstager herudover konstateret funktionel lidelse, idet hun havde gået med så mange smerter i så lang tid at det havde påvirket nervesystemet, så hun nu mærker smerter nemmere end andre. Funktionel lidelse er en kombination af det fysiske og psykiske. På ... Klinikken i ... har forsikringstager desuden fået stillet diagnosen sygdomsangst, som først er kommet nogle år efter forsikringstager fik hovedpinen.

Principalt gøres det gældende, at skadevirkningstidspunktet var den 1. august 2010. Subsidiært er skadevirkningstidspunktet ved første udbetaling af halv invalidepension fra den 20. november 2008, som var senere end den 1. november 2008, hvorfor PFA Pension ikke kan afvise dækning som følge af skadevirkningsprincippet.

Det bestrides desuden, at vurderingen af forsikringstagers helbred skal foretages på baggrund af datoen 27. oktober 2008. Det er forsikringstagers opfattelse, at vurderingen skal foretages pr. 1. august 2008, jf. pensionsbevisets ordlyd (bilag ...):

> ***'Forbehold for dækninger ved invaliditet/tab af erhvervsevne/død.***
>
> *Hvis din erhvervsevne allerede inden den 1/8 var nedsat på grund af..."*

Hertil har selskabet i brev af 23/9 2013 til nævnet anført:

"**Ad Pensionserklæring (bilag ...)**
Forsikredes advokat gør gældende, at forsikrede aldrig har modtaget pensionserklæringen med datoen den 1. februar 2009 (bilag ...).

PFA Pension bemærker, at erklæringen er sendt til forsikrede sammen med resten af policen i marts 2009 og vi må gå ud fra, at den også er nået frem til forsikrede. Uanset dette, fastholder vi, at skadevirkningsprincippet er et helt grundlæggende forsikringsretligt princip, det er ikke muligt at forsikre sig imod en skade, som allerede er indtrådt.

Ad 'Er forsikringstager berettiget til 40% eller 80% i midlertidig invalidepension?'

Forsikrede har tegnet police ...372 den 1. august 2008. På dette tidspunkt var forsikredes erhvervsevne ikke nedsat med halvdelen og der er derfor enighed om, at forsikrede var berettiget til at tegne de 40 pct. dækninger, som hun fik på dette tidspunkt. Omkring den 20. august 2008 sygemeldes forsikrede fra sit arbejde og hun oplyser i sin anmeldelse (bilag ...) at være sygemeldt frem til maj 2009. PFA Pension har udbetalt halv invalidepension til forsikrede fra udløbet af 3 månederskarensen den 20. november 2008 og frem til den 1. oktober 2009.

Forsikrede har således søgt om udbetaling for tab af erhvervsevne med henvisning til den sygeperiode hun havde fra omkring den 20. august 2008. Samtidig har forsikrede ønsket at øge sine dækninger med virkning fra den 1. november 2008, jf. aftale af den 27. oktober 2008 (bilag ...). Da forsikredes erhvervsevne allerede inden den 1. november 2008 var ned-

sat med halvdelen eller mere, er der skadevirkning i forhold til at oprette yderligere dækninger for tab af erhvervsevne. Det er i denne forbindelse uden betydning, at forsikredes erhvervsevne først blev nedsat med to tredjedele den 1. august 2010. Det afgørende er, at erhvervsevnen allerede inden den 1. november 2008 var nedsat i dækningsberettigende grad, dvs. med mindst halvdelen.

Forsikredes advokat gør gældende, at forsikrede i oktober 2008 var sygemeldt med et virus på balancenerven og spændingshovedpine og at ingen kendte de langsigtede konsekvenser heraf.

PFA Pension bemærker, at det afgørende er, at forsikredes erhvervsevne på tidspunktet, hvor hun ønskede at øge dækningerne til 80 pct. allerede var nedsat med halvdelen eller mere. Det er i forhold til vurderingen af skadevirkning uden betydning, om man kendte de langsigtede konsekvenser af sygdommen.

Forsikredes advokat gør principalt gældende, at skadevirkningstidspunktet var den 1. august 2010 og subsidiært den 20. november 2008.

PFA Pension er ikke enig i disse påstande. Det er vores vurdering, at det afgørende er, hvordan forsikredes erhvervsevne var den 1. november 2008, hvor hun ønskede, at stigningen i invalidedækningen skulle træde i kraft. PFA Pension vurderer, at forsikredes erhvervsevne allerede fra den 20. august 2008 var nedsat med halvdelen og vi har i overensstemmelse med dette udbetalt halv invalidepension fra den 20. november 2008, dvs. fra udløb af 3 månederskarensen.

Konklusion

PFA Pension skal på denne baggrund fastholde, at forsikrede ikke er berettiget til den forhøjelse af dækningerne, som blev aftalt ved rådgivningssamtale af den 27. oktober 2008."

Nævnet er blevet forelagt de i sagen fremlagte lægelige og kommunale akter.

Af forsikringsbetingelserne fremgår bl.a.:

"**§ 1. Virkeområde**
...
Stk. 3. Er forsikringen led i ansættelsesforhold, kan forsikringsbetingelserne være fraveget ved aftale mellem arbejdsgiveren og/eller arbejdstageren og PFA Pension.
...
C Betingelser for invalideydelse og præmiefritagelse

§ 1. Definition af invaliditet/erhvervsevnetab
Ret til fuld invalidepension og/eller fuld præmiefritagelse indtræder, når forsikredes erhvervsevne på grund af sygdom eller ulykkestilfælde er nedsat til en tredjedel eller derunder af den fulde erhvervsevne.

Stk. 2. Er erhvervsevnen på grund af sygdom eller ulykkestilfælde nedsat til halvdelen, er forsikrede berettiget til halv invalidepension og/eller halv præmiefritagelse. Den anden halvdel af forsikringen kan videreføres med præmiebetaling eller omskrives til præmiefri forsik-

ring, jævnfør 'Betingelser vedrørende præmiebetalingen', § 3, og for denne del gælder reglerne i stk. 1.

Stk. 3. Halv invalidepension og/eller halv præmiefritagelse kan kun ydes på forsikringer, der har denne dækning angivet i forsikringsaftalen.

Stk. 4. Engangsbeløb ved invaliditet, herunder udbetaling som ratepension, udbetales kun, hvis erhvervsevnen er nedsat til en tredjedel eller derunder, og denne nedsættelse er varig.

Stk. 5. En ydelsesberettiget nedsættelse af erhvervsevnen foreligger, når forsikrede - efter PFA Pensions skøn - ikke længere er i stand til at tjene mere end en tredjedel respektive halvdelen af, hvad der er sædvanligt for fuldt erhvervsdygtige personer med lignende uddannelse og alder. Bedømmelsen sker på grundlag af en helhedsvurdering under hensyn til forsikredes tidligere og nuværende helbredstilstand, uddannelse og tidligere beskæftigelse."

Nævnet udtaler:

Efter sin gennemgang af sagen må nævnet lægge til grund, *at* forsikringen trådte i kraft den 1/8 2008, og *at* klageren den 27/10 2008 under et rådgivningsmøde med selskabet forhøjede sin invalidedækning fra 40 % til 78,8 % med ikrafttrædelse den 1/11 2008.

Nævnet lægger til grund, at klager havde været fuldtidssygemeldt fra den 20. august 2008 til den 21. september 2009, men at hun i perioden frem til rådgivningssamtalen den 27. oktober 2008 arbejdede et betydeligt antal timer om ugen, men var delvist sygemeldt.

Nævnet finder, at det er afgørende for bedømmelsen af klagers krav, om klager ved grov uagtsomhed har undladt at oplyse om sin sygdom under samtalen. Nævnet finder, at de foreliggende lægelige oplysninger ikke giver det fornødne grundlag for at foretage denne bedømmelse, ligesom der er uenighed om, hvad der blev sagt under mødet. Nævnet finder herefter ikke at kunne afgøre sagen, jf. vedtægternes § 4, da der hertil kræves en bevisførelse som i givet fald må foregå ved domstolene.

17. 84.695

Herefter

b e s t e m m e s :

Nævnet kan ikke afgøre sagen.

Marianne Højgaard Pedersen
formand